

TELEVİZYON VE ÇOCUK

20. Yüzyılın en büyük buluşları arasında kitle iletişim araçları yer almaktadır. Gerek çocuklar gerekse yetişkinler için kitle iletişim araçlarının en önemlisi olan televizyon, çocukları bir çok yönden etkilemektedir. Televizyonda yer alan bütün programları çocuklar için zararlı olarak değerlendirmek yanlış olacaktır.

Televizyonda çocukların sosyalleşmesine, yardımlaşma becerisi gibi çeşitli becerileri de kazanmasına yönelik programlar da yer almaktadır; ancak bütün bu olumlu etkiler televizyon izleme süresi ile ilgilidir. Televizyonda izlenen programın niteliği kadar, izleme süresi de çocuğu olumlu ya da olumsuz etkileyebilmektedir.

TELEVİZYON VE AİLE İÇİNDE ÇOCUK

Televizyon günümüzde her evde bulunan bir kitle iletişim aracıdır. Her aile televizyonu kendine özgü biçimde kullanır; bu nedenle televizyon izleme kurallarını koyan aile olmalıdır. Çocuklar açısından televizyonun aile fertleriyle beraber izlenmesi önemlidir. Ailelerin kitle iletişim araçları üzerindeki denetimi ortadan kalktığında sorunlar başlayabilmektedir.

Çok fazla televizyon izleme çocuğun aile içi iletişimine zarar verebilmektedir. Her ne kadar günümüzde evlerde birden fazla TV bulunsada aile üyelerinin aynı anda farklı programları izlemek istemeleri

zaman zaman aile içinde çatışmalara yol açabilmektedir. Bunun yanı sıra, çocukların uyku saatleri, yemek düzenleri, ders çalışma saatleri ve sürelerinin televizyondan etkileniyor olması da çatışmaya neden olabilmektedir.

REKLAMLAR VE ÇOCUK

Çocuklar, reklamlara her şeyden önce eğlenme isteği ile yaklaşırlar ve reklamlar, hareketli oldukları için çocukları pek çok programdan daha çok cezbeder. Çocuklar, dakikalarca gözlerini ayırmadan reklamları izleyebilirler. Reklamlarda yer alan sloganlarda ve mesajlarda tüketimi artırmak ve çocukları satın almaya yönlendirmek amacıyla genelde mutlu hayatlar vaat edilmekte ve bu hayata ulaşmanın tek yolunun o ürüne sahip olmaktan geçtiği ifade edilmektedir. Çoğu kez yetişkin bireyleri bile etkileyen bu mesajlar, henüz toplumsallaşma ve yetişkin birey olma yolundaki çocuğu daha fazla etkilemektedir. Dolayısıyla çocuk, çalışmak, başarılı olmak, erdemli olmak gibi insani boyuttaki pek çok değer yargısının yerine salt tüketerek mutlu olunacağı yolundaki düşünceye inandırılmaktadır. Ayrıca, televizyon seyredilirken, programların reklamlarla sık sık kesilmesi, dikkatin sürekliliğinin yitirilmesine ve yoğunlaşma kapasitelerinin bozulmasına, neden olabilmektedir.

TELEVİZYON VE ŞİDDET

Medya-çocuk ilişkisinde üzerinde en fazla durulan, araştırma yapılan konu şiddettir. Araştırmalar, televizyonun tek başına şiddete yönelmediğini; ancak özendirdiğini ve şiddeti artırdığını göstermiştir. Şiddet ögesi içeren görüntüler, salt çocuklara ya da yetişkinlere yönelik programlarda değil, tüm yaş grubunu hedef alan programlarda yer almaktadır. Şiddet, haberlerden, filmlere, dizilerden çizgi filmlere dek her yerde, her an hayatın bir parçası olarak sunulmaktadır. Bu da şiddetin sıradanlaştırılması gibi çok tehlikeli bir olguyu beraberinde getirmektedir.

Televizyondaki şiddet içerikli görüntü ve haberlere maruz kalan çocuklarda, saldırgan davranışlarda artış, şiddete duyarsızlaşma, saldırganı model alma bulgularının yanı sıra, uyku bozuklukları, gece kabusları, kendisine ve yakınlarına zarar geleceği korkuları gelişebilmektedir. Çocukların şiddet olaylarına katılmasında en önemli faktörün daha önce şiddete maruz kalmak veya tanık olmak olduğu araştırmalarla tespit edilmiştir. Televizyondaki şiddet görüntüleri çocuğun şiddete başvurma nedenleri arasında ikincil ama önemli bir yer

tutmaktadır.

ÇİZGİ FİLMLER VE ŞİDDET

Televizyonda çocuklar tarafından en çok izlenen programlar çizgi filmlerdir. Günümüzde çocuklara yönelik olarak sunulan televizyon programları özellikle de çizgi filmler diğer programlara göre daha fazla şiddet içermektedir.

Çizgi filmlerde temel karakterler, çoğu zaman haksızlığa uğradığında şiddete başvurmakta, şiddet tek alternatif gibi gösterilmektedir. Karakterler onca şiddetten sonra ayağa kalkmakta, filmi izleyen çocukta uygulanan şiddetin zarar vermediği gibi bir algılamaya da söz konusu olabilmektedir. Diğer algılanan bir mesaj da herhangi bir anlaşmazlık olduğunda mutlaka kazanan ve kaybeden bir tarafın olduğu yanılığısıdır. Çocuklara ya kazanacaksın ya da kaybedeceksin mesajı verilmektedir.

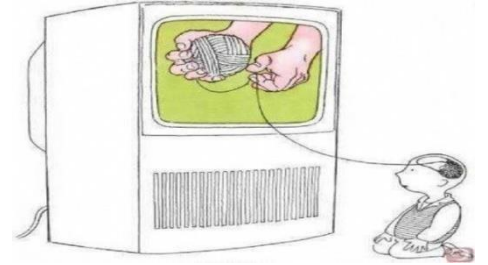
Erkek çocuklara yönelik çizgi filmlerde kahramanın kullandığı araç ve gereçlerin metallere donanımlı silahlar olduğu dikkat çekmektedir. Kız çocuklarına yönelik çizgi filmlerde moda, pop, müzik ve gösteriş ön plana çıkmaktadır; ancak kızların da gücünü sergilediği çizgi filmler mevcuttur.

Bunların yanı sıra, sabah erken saatlerden akşama kadar çizgi film yayınlayan kanallar çocukların televizyon bağımlısı olmalarına neden olabilmektedir.

TV' DE YER ALAN ŞİDDETİN ÇOCUK ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Yapılan çalışmalar, televizyonda yer alan şiddetin çocukları şu açılardan etkilediğini ortaya koymaktadır.

- Çocuklar şiddete daha az duyarlı hale gelebilmektedirler.
- Çocuklar birbirlerine şiddet uygulayabilmekte ve daha da agresif davranabilmektedirler.
- Kendisinden küçük çocuklara şiddet uygulayabilmektedirler.
- Oyun oynarken daha tahrip edici ve yıkıcı davranışlarda bulunabilmektedirler.
- Şiddet öğesinin yer aldığı programları izleyen çocuklar, yetişkinlikte şiddet içeren davranışlar gösterebilmektedir.
- Şiddet, çocuklar tarafından problem çözmenin bir yolu olarak görülmeye başlanmaktadır.
- Çocuklar televizyonda gördükleri şiddeti taklit edebilmektedirler.

Çocuklar zamanlarının çoğunu televizyon karşısında geçirdikleri için kendi kendilerine öğrenme yetenekleri düşebilir, akranları ile daha az ilişki kurabilir, problem çözme becerileri daha az gelişebilir.

- Agresif çocuklarda, şiddet öğesi içeren programları izleme eğilimi görülebilmektedir.

AİLELERE ÖNERİLER

- ❖ Çocuklarınıza gösterdiğiniz ilgi, sevgi sürekli ve tutarlı olsun.
- ❖ Çocuklara iyi bir televizyon izleyicisi olma konusunda model olun.
- ❖ Çocuklarınızın ders ve okul saatlerini göz önüne alarak, TV izleme saatlerini günde 1 ya da 2 saat olarak sınırlandırın.
- ❖ Çocuğunuz şiddet içeren bir program izlediyse, izlerken hissettiklerini sorun. Bu tür davranışların gerçek hayatta ne kadar acı verici olduklarını ve ciddi sorunlara yol açabileceklerini anlamalarını sağlayın. Programdaki karakterin şiddet kullanmasına neden olan olayı ve karakterin başka nasıl davranabileceğini tartışarak şiddete başvurmadan da sorunların çözülebileceğini çocuğunuza gösterin.
- ❖ Televizyon izlemeyi çocuklarınız için bir ödül olarak kullanmayın.
- ❖ Televizyonu kapatma konusunda tereddüt etmeyin.
- ❖ Çocuğunuzun odasına televizyon koymaktan kaçının; çünkü beraberken ne izlediklerini kontrol etmek ve onlar için uygun programlar seçmek daha kolaydır. Aynı

zamanda bir arada zaman geçirmek açısından da yararlı olacaktır.

- ❖ Çocuğunuzun izlediği TV programlarını takip edin ve beraber izleyin. Böylelikle çocuğunuzun ne izlediğini, nasıl etkilendiğini ve bunları davranışlarına nasıl yansıttığını bilme imkanını yakalayabilirsiniz.
- ❖ Çocuğunuzun algılama seviyesine uygun ve olumlu karakterlerin işlendiği programları seçin ve bunları izlemesini teşvik edin.
- ❖ Çocuğunuzun kelime hazinesini geliştirmek için görüntüleri kelimelerle ifade etmesini, öğretebilir, böylelikle TV'de verilen mesajları çözümlemesini yardımcı olabilirsiniz.
- ❖ Televizyonda yapay bir dünya inşa edilmektedir. Özellikle sihir, büyü gibi hayal ürünü olan durumların sıkça kullanıldığı diziler, filmler çocukların aklını karıştırmaktadır. Bunu çocuklarınıza anlatın ve gerçek dünyanın olduğu gibi aktarılmadığını hatırlatın.
- ❖ Çocuğunuz için zararlı bulduğunuz programları tamamen yasaklamak yerine, izleme sürelerini sınırlandırın ve çocuğunuzu eğitici, yardım ve işbirliğini öğretici programlara yönlendirin.
- ❖ Çocuğunuza televizyonun yerine koyabileceği başka alternatifler sunun. Onu, spor ve sanatsal faaliyetlere, okumaya, uğraş gerektiren hobilere ve arkadaşlarıyla oyun oynamaya yönlendirin.
- ❖ Diğer velilerle iletişim içine girerek aynı programların izletilmesi ve program sürelerinin belirlenmesi konusunda görüş birliğine varın.

Kaynaklar:

Karatay, Gülnaz G.; Kesgin, Makbule T. Çocuk Televizyon ve Şiddet. Halk Sağlığı Kurumu

Demeği, Sağlık Sosyal Yardım Vakfı, Ankara

<http://www.cocukaile.com/aktuel.htm>

<http://www.pdrhizmetleri.sitemynet.com/c7.html>

<http://www.ntvmsnbc.com/news/302548.asp>

<http://med.ege.edu.tr/~hanci/tvsiddetpsklog.htm>